

Rozum a dovednost / Dovednost a rozum / Technika a rozum

Mezi dovedností a „porozuměním“ je zásadní rozdíl, a je třeba být v tom ohledu velmi pozorný. Dovednost může vznikat bez porozumění („technických“ vynálezů najdeme v přírodě nespočet), ale někdy může vznikat také na základě porozumění, při čemž se už dále šíří třeba jen napodobováním a bez porozumění. A dovednostem, které vznikly bez porozumění, můžeme dodatečně více nebo méně porozumět. A tak jako dovednostem, které jsme si osvojili na základě porozumění, můžeme rozumět někdy více, ale jindy méně, takže v nich mohlo leccos vzniknout i bez našeho porozumění (což znamená, že jen málokdy plně rozumíme tomu, co děláme a co jsme si třeba i nově osvojili, zejména když jsme to od někoho převzali), můžeme něco, co jsme se pouze nápodobou naučili dělat od někoho jiného, dodatečně podrobit reflexi a zkoumání, takže tomu můžeme – byť jen z větší nebo menší části – přece jen porozumět (a někdy víc a lépe, než tomu rozuměl ten, od koho jsme se to naučili). To všechno nás nutně vede k tomu, abychom pečlivě rozlišovali, co máme v tom kterém případě na mysli, když mluvíme o „technice“ a jejím tak zvaném „ovládání“ (eventuelně o tom, jak jsme ve svých činnostech a vůbec v životě naopak ovládnuti technikou, jak se sami „technizujeme“).

(Písek, 110102-3.)